

Verkiezingsuitslag Sachsen-Anhalt

Achtergrond - 26 april 2002

(26 april 2002) De laatste deelstaatverkiezingen in Duitsland voor de landelijke verkiezingen - komende september - vonden afgelopen zondag plaats in Sachsen-Anhalt. Vandaar dat de analytici op volle sterkte waren uitgerukt om de campagne en de uitslag van hun oordeel te voorzien. Sven Crefeld keek over hun schouder mee.

"Weg met Sachsen-Anhalt!". Met deze leus voerde de Ecologisch-Democratische Partij de laatste weken campagne tussen Stendal en Zeitz. Maar het heeft de splinterpartij niets opgeleverd. Sachsen-Anhalt blijft bestaan: als buffer zonder regionale identiteit, als armenhuis van de Bondsrepubliek en als paradijs voor verkiezingsanalytici. De deelstaatverkiezingen van 21 april - met alle bijbehorende records en ommezwaaien - hebben ongekend veel politieke aandacht getrokken. Met als vuistregel: hoe meer de kiezers zweven, hoe triomfantelijker Westerwelle (politiek leider van de liberale FDP), hoe kraniger Müntefering (partijvoorzitter van de SPD) en hoe staatkundiger Stoiber (CDU/CSU-kandidaat voor het bondskanselierschap). Ze weten allemaal dat Sachsen-Anhalt een unicum is. Nergens anders kruisen de mensen zo vrijelijk rechts-extreem aan, donkerrood, christen-democratisch of de Partij van de Niet-kiezers.

Louter superlatieven

Geen wonder dat de uitslag louter superlatieven kent: grootste groei ooit voor de christen-democraten, grootste verlies voor de SPD en een FDP die van zo goed als nul naar dertien procent gaat. En een stemonthouding van bijna elke tweede inwoner van Sachsen-Anhalt. De Duitse Volks-Unie (DVU), in 1998 nog zeer succesvol, deed - verscheurd door ruzie - niet meer mee. De eveneens rechtse partij van de Hamburgse stadsbestuurder Schill slaagde er niet in - zoals hij had gehoopt - proteststemmers te trekken en haalde de drempel van vijf procent niet. Het lijkt erop, dat de ontevredenheid over de catastrofale economische situatie - een op de vijf mensen is werkloos - dit keer de CDU ten goede is gekomen. Een bijzonder teken van vertrouwen is dat evenwel niet en het is al helemaal geen reden voor de partij om "de overwinning van Stoiber in het oosten" te vieren.

Magdeburger Modell

Het *Magdeburger Modell* - een SPD-regering die door de PDS wordt getolereerd - heeft afgedaan. Minister-president Reinhardt Höppner maakte een uitgebluste

indruk; genoot hij als pionier van de rood-rode samenwerking eens de sympathie van bondskanselier Schröder (SPD), nu had de kanselier maar weinig woorden nodig om hem alleen verantwoordelijk te stellen voor de catastrofe. De ooit onvermoeibare intellectueel Höppner was op het laatst de minst populaire regeringschef ooit, omdat - wat hij ook deed - Sachsen-Anhalt hekkensluiter bleef op economisch gebied.

Sachsen-Anhalt, voor zover men er nog naar de stembus ging, heeft nu al zijn hoop gevestigd op een betrouwbare ex-gynaecoloog, die de zaken wel op orde zal stellen en op een daadkrachtige liberale vrouw, die als een soort blauw-gele dansmarieke de stemming erin brengt. Eerst moeten de beide overwinnaars van de verkiezingen, Böhmer en Pieper, nog uitmaken wie minister-president wordt; Pieper bleef meteen na de uitslag in alle ernst aanspraak op het hoogste ambt maken. Het daarbij behorende briefpapier heeft ze al laten drukken. De PR-stunt van de spierballen rollende FDP, die zich sinds kort hoge doelen heeft gesteld en zelfs al over een kandidaat voor het kanselierschap nadenkt, was op de zondag van de uitslag nog niet voorbij. Cornelia Pieper zal echter mogelijkerwijs helemaal niet tot het kabinet toetreden, maar als secretaris-generaal de campagne voor de bondsdagverkiezingen gaan leiden en zo de magische '18' (procent) voor de FDP proberen te bereiken.

Twee constanten

Daarentegen werden bij deze verkiezingen twee constanten van het Oost-Duitse politieke landschap bevestigd: de betrouwbare groep kiezers van 20 procent voor de PDS en de marginalisering van de Groenen, die sinds 1998 in geen enkele Oost-Duitse deelstaat meer vertegenwoordigd zijn (dit keer kregen ze niet veel meer dan twee procent). De socialisten kunnen nog steeds rekenen op een stabiele achterban, die nestwarmte biedt in het rauwe kapitalisme en die de oude reflexen door het trieste heden alleen maar bevestigd ziet. Het beleid van de PDS op lokaal niveau is trouwens meer geaccepteerd dan de aanhangers van de Koude Oorlog in de verschillende partijcentrales lief is.

De Groenen ontbreekt het in Sachsen-Anhalt aan de grootstedelijke universitaire voedingsbodem die hen in het westen heeft laten groeien. De burgerbeweging van 1989 is allang vergeten. Mogelijk is er gewoon geen belangstelling voor de progressieve concepten van typisch Groene thema's als immigratie, het recht staatsburger te worden, meer rechten voor homoseksuelen, ecologie en kernenergie in de probleemgebieden in het oosten. "It is the economy, stupid!" *Sofortismus* noemen de onderzoekers de neiging van de kiezers in de nieuwe

bondslanden: van de nieuwe regering wordt een snelle verbetering van de situatie verwacht. Daarvan profiteerde Kohl, later Schröder, binnenkort Stoiber?

Stoiber versus Schröder

De CSU-er zit kennelijk op de goede lijn door zich te presenteren als een politiek gematigde, economisch succesvolle kandidaat van het midden. Op Schröder lijkt voldoende aan te merken: bij de werkloosheid, in de economische en de financiële politiek, zelfs in de omgang met de media. Hij heeft zelfs al de 'Hij of ik-kaart' gespeeld en een op de persoon gerichte campagne aangekondigd. Dit geeft echter geen antwoord op de vraag: met wie? Er wordt nu veel gespeculeerd over de oude bekende vraag hoe sterk de liberalen zijn. Westerwelle propageert zijn 'volkspartij' als derde weg naast alle ideologieën. Mocht de FDP werkelijk op 10 tot 12 procent uitkomen, dan is het zo goed als zeker voorbij met de rood-groene coalitie op landelijk niveau. De Groenen, door Westerwelle terecht bestempeld als 'West-Duitse regionale partij' (ook al gold dat tot 21 april ook voor de liberalen), proberen op het ogenblik maximaal 6 procent te halen.

De jeugdige Westerwelle

Dat is te weinig om het nog eens met Schröder te doen. Waarschijnlijker is - wanneer CDU/CSU en SPD ongeveer gelijk eindigen - dat ze beiden met Westerwelle gaan flirten, die duidelijk heeft gemaakt dat hij zonder voorkeur voor een bepaalde coalitie ten strijde trekt. De FDP kan rustig afwachten wie op 22 september wint en dan kijken wie zij tot koning zal kronen. Tenzij de jeugdige Westerwelle een aanval krijgt van politieke grootheidswaan, door zich tot kanselier uit te roepen, en de oude mannen slechts eenvoudige baantjes en de oppositie aanbiedt. Je kan je bij de *shooting-star* van de laatste twee jaar tegenwoordig alles voorstellen. Het mogelijke einde van zijn betovering als hij eenmaal regeringsverantwoordelijkheid op zich heeft genomen kan een interessant proces worden.

Sven Crefeld is freelance journalist en toneelcriticus in Leipzig. In 1998 was hij te gast bij het Rotterdams Dagblad in het kader van de uitwisseling van het [Journalistenstipendium Duitsland-Nederland](#).

[Sachsen Anhalt](#)

[Verkiezingspecial Süddeutsche Zeitung](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2474/verkiezingsuitslag-sachsen-anhalt>